

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

**Eesti alkoholiturg
2013. aastal**

Tallinn
Mai 2014

Aruande koostajad: Kiira Martens, Elmar Orro, Marje Josing

Eesti Konjunktuuriinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 6681242

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. TOOTMINE JA KAUBANDUS	7
1.1. Tootmine	7
1.2. Väliskaubandus	9
1.3. Müük siseturul	13
1.4. Jaehinnad	14
1.5. Alkoholiaktsiis	17
2. TARBIMINE	18
2.1. Illegaalse alkoholi tarbimine	20
2.2. Turistide alkoholi kaasaostud ja tarbimine Eestis.....	25
Kokkuvõte	29

SISSEJUHATUS

Käesolev töö annab ülevaate Eesti alkoholisektori arengust 2013. aastal.

Töös on analüüsitud:

- muutusi alkoholsete jookide tootmises;
- alkoholsete jookide väliskaubandust;
- alkoholsete jookide jaemüüki siseturul;
- jaehindade muutusi;
- alkoholsete jookide tarbimistrende.

Lisaks antakse ülevaade salaalkoholi turust ning turistide alkoholi tarbimisest ja kaasaostudest. Uuring on valminud Sotsiaalministeeriumi tellimusel ja selles on kasutatud Eesti Statistikaameti tootmise ning Eurostati väliskaubanduse andmeid, ettevõtete tootmise ja siseturu müügi andmeid, Eesti Konjunktuuriinstituudi kaupluste hinnavaatluse tulemusi. Salaalkoholi turu analüüsimise aluseks on täiskasvanud elanikkonna küsitlus, mis viidi läbi 2013. aasta detsembris (kokku 1184 vastajat). Turistide tarbimise hindamiseks on kasutatud Statistikaameti ja Eesti Panga turismistatistikat, alkoholi tootjate, alkoholi maaletoojate andmeid ning laevandusettevõtetelt saadud informatsiooni.

1. TOOTMINE JA KAUBANDUS

1. 1. Tootmine

EKI-le esitatud **tootjate** andmetel vähenes 2013. aastal (võrreldes 2012. aastaga) kangete alkoholsete jookide toodangu maht. Õlle tootmine sel perioodil ei muutunud, kuid lahjade alkoholsete jookide ning puuvilja- marjaveinide mahud olid suuremad kui 2012. aastal. Seda kinnitavad ka Statistikaameti andmed.

Tabel 1.1

Alkoholsete jookide tootmine Eestis 2012-2013 (mln liitrites)

	2012*	2013	Muutus +/-***	
			2013 /2012, mln l	2013 /2012, %
Kanged alkoholised joogid (EKI)	18,08	16,13	-1,95	-10,8
viin	13,30	11,45	-1,85	-14,0
liköör	2,95	2,89	-0,06	-2,0
muud	1,83	1,79	0,04	-2,2
Õlu (SA)	146,00	146,46	0,5	0,3
Lahjad alkoholised joogid**(EKI)	22,23	27,33	5,1	22,9
Puuvilja- ja marjaveinid (SA)	9,63	10,67	1,0	10,8

* andmed korrigeeritud

** EKI arvutused (vastavalt SA jaotusele koondab piirituse ja veinibaasil longdrinke, siidrit) SA koos mõduga

*** muutuste arvutuse aluseks on andmed tuh liitrites

Allikad: SA, EKI

2013. aastal toodeti 16,1 mln liitrit kangeid alkoholseid jooke, seda oli ligi 11% aastatagusest vähem. Vähenesid kõikide kangete jookide toodangumahud, erandiks oli brändi, mille tootmine kasvas rohkem kui poole võrra ja sellega kasvas ka tootjate eksport ligi 3 korda. Eesti jaoks olulisemate jookide tootmine, milleks on viin (osakaal 71% toodangust) ja liköör (osakaal 18%), vähenes vastavalt 14% ja 2%. Langustrendil oli ka viski ja rummi tootmine, mis vähenesid peaaegu võrdselt (vastavalt 14% ja 13%) ning džinn, mille toodangu maht kahanes veidi kiiremini (17%). Nende jookide osakaalud tootmises on väikesed (1%-3%).

Tavapäraselt müüdi suurem osa Eestis toodetud kangetest alkoholsetest jookidest kohalikule turule (65%), seejuures olid müüdnud kogused 10% väiksemad kui eelneval aastal.

AS Liviko oli jätkuvalt Eesti kangete alkoholsete jookide suurimaks tootjaks. AS Altia Eesti püsis teisel positsioonil ning AS Remedia oli 2013. aastal kangete alkoholsete jookide

tootjate hulgas kolmandal kohal. Tootjate hulka on lisandud ka uusi tootmisettevõtteid, kes on esitanud oma toodangu mahud Statistikaametile.

Õlle toodang ulatus 2013. aastal 146,5 mln liitrini ning see kogus ei ole aastaga oluliselt muutunud. Ka õlle tootmisstruktuur jäi peaaegu samaks – lahja õlu (alkoholi sisaldus alla 6%) moodustas õlle kogutoodangust 2013. aastal 91% (2012. a 90%) ning kange õlu (alk. sisaldus üle 6%) 9% kogutoodangust (2012. a 10%). Eesti ettevõtete poolt valmistatud õlle müük siseturule suurenes aastaga 4%-punkti võrra ning siseturule läks 69% kodumaisest õlletoodangust. Eesti suurimate õlletootjate AS Saku Õlletehase ja AS A. Le Coqi summeeritud osakaal õlle kogutoodangus ei ole aastaga muutunud.

Ettevõtete andmetel toodeti 2013. aastal lahjasid alkoholiseid jooke kokku 38 mln liitrit, millest ligi 17 mln liitrit olid lahjad segujoogid (longdringid) ning see kogus oli rohkem kui kolmandiku võrra (36%) suurem aastatagusega võrreldes. Siidri toodangu maht oli 11 mln liitrit (tootmine kasvas aastaga 7%). Veini sisaldavate jookide suurem tootmine tõstis omakorda puuvilja- ja marjaveinide toodangu mahu 9,6 mln liitrit 2012. aastal kuni 10,7 mln liitrini 2013. aastal (kasv 11%).

Tabel 1.2

Lahjade alkoholsete jookide toodang 2012-2013 (mln liitrit)

	2012*	2013	2013/2012, +/-%
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	31,86	38,01	21,1
Lahjad segujoogid (longdringid)	12,36	16,76	35,6
Siider	9,87	10,58	7,2
Puuvilja- ja marjaveinid	9,63	10,67	10,8

* Andmed korrigeeritud

Allikad: EKI, SA

1.2. Väliskaubandus

Alkoholsete jookide ekspordikäive oli 2013. aastal 212 mln eurot, millest olulise osa moodustas kangete alkoholsete jookide (peamiselt viski) ja viinamarjaveini **reeksport**. Analüüsitaval perioodil oli kangete alkoholsete jookide ekspordikäive 155 mln eurot ja see kattis peaaegu 3/4 alkoholsete jookide kogueksporti rahalisest väärtusest. Teiste jookide väliskaubanduskäive oli oluliselt väiksem, nii eksporditi õlut välisturule 29 mln euro eest, mis moodustas 14% alkoholsete jookide ekspordikäibest. Lahjasid alkoholseid jooke veeti välja 14,6 mln euro ja viinamarjaveine müüdi välisturule 13 mln euro eest. Lisaks eelnimetatud toodetele, veeti välja ka etüülalkoholi (piiritust) ning vermutit, kuid nende jookide eksport rahalisel väärtusel oli väga väike, vastavalt 70 tuhat eurot ja 250 tuhat eurot.

Tabel 1.3

Alkoholsete jookide põhieksport ja -import rahalisel väärtusel ning ekspordi- ja impordihinnad 2012-2013

	Hind, €/l		Käive, mln €		
	2012	2013	2012	2013	Muutus 2013/2012, +/- %
EKSPORT					
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%*	18.22	19.60	145,5	154,6	6,2
Õlu	0.57	0.59	31,53	29,30	-7,1
Lahjad alkoh. joogid	0.80	0.92	13,69	14,56	6,3
Etüülalkohol kangusega >80%	1.40	0.75	0,34	0,07	-79,3
Viinamarjavein	3.18	3.43	13,62	13,15	-3,4
Vermut	2.45	2.70	0,19	0,25	28,9
EKSPORT KOKKU	x	x	204,9	211,9	3,4
IMPORT					
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%*	13.82	16.13	171,8	170,5	-0,7
Õlu	0.60	0.60	25,0	23,3	-6,6
Lahjad alkoh. joogid	0.77	0.78	24,35	26,56	9,0
Etüülalkohol kangusega >80%	0.84	0,77	2,65	2,80	5,7
Viinamarjavein	2.55	2,59	56,60	60,45	6,8
Vermut	1.93	2.22	1,22	1,50	22,9
IMPORT KOKKU	x	x	281,6	285,1	1,2

* 100%-lises alkoholisisalduses

Allikas: SA

Tabel 1.4

Alkoholsete jookide koguseline põhieksport ja -import 2012-2013 (tuh liitrit)

	2012	2013	Muutus 2013 /2012, +/- %
EKSPORT			
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	7 986	7 884	-1,3
sh Eesti tootjate kanged alkoh. joogid	2 010**	1 749	-12,9
Õlu	55 283	49 490	-10,5
Lahjad alkohoolsed joogid	17 194	15 901	-7,5
Etüülalkohol kangusega üle 80%	244	94	-61,7
Viinamarjavein	4 284	3 837	-10,4
Vermut	79	93	16,7
IMPORT			
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	12 427	10 572	-14,9
Õlu	41 966	39 138	-6,7
Lahjad alkohoolsed joogid	31 580	33 904	7,4
Etüülalkohol kangusega üle 80%	3 153	3 634	15,3
Viinamarjavein	22 185	23 305	5,0
Vermut	634	677	6,7

* 100%-lises alkoholisisalduses

** andmed korrigeeritud

Allikas: SA

Koguseliselt viidi analüüsitaval aastal **kangeid alkohoolseid jooke** Eestist välja 7,9 mln liitrit (100%-lise alkoholina), seda oli 1,3% vähem võrreldes aastatagusega. Välisurule müüdnud kogustest 55% moodustas viski, 15% viin, 10% liköör, 8% rumm, võrdselt 5% konjak-brändi ja muud kanged joogid (arrak, tequila jne), 2% džinn. **Eestis toodetud** kangete alkohoolsete jookide eksport kahanes aastaga 13% ning moodustas 22% kangete alkohoolsete jookide kogueksportidist (ülejäanud 78% oli reeksport). Eestis valmistatud kangetest alkohoolsetest jookidest müüdi välisurule jätkuvalt kõige rohkem viina, mis kattis valdava osa toote kogueksportidist (85%), likööride eksportidist moodustas kohalike ettevõtete toodang 73%. Ülejäänud jookide eksportidist (viski, džinn, rumm ja konjak) moodustas valdava osa transiitvedu. **Õlle** eksportidimaht oli 2013. aastal 49,5 mln liitrit, see oli 10,5% väiksem kui aasta tagasi. **Lahjasid alkohoolseid jooke** müüdi välisurule 15,9 mln liitrit, millest hinnanguliselt 69% (11 mln liitrit) oli Eesti ettevõtete toodang ja ülejäänud transiitvedu. **Viinamarjaveinide** eksport oli 2012. aastaga võrreldes 10,4% väiksem, sisuliselt tähendas see veinide väiksemat transiitvedu. Samal ajal **vermuti** väljaveetud kogused suurenesid, kuid tervikuna ei olnud need märkimisväärsed (2013. a 93 tuh liitrit, 2012. a 79 tuh liitrit). Nagu varemgi, olid teised Balti riigid ja Soome peamisteks Eestis toodetud alkohoolsete jookide eksportiditurudeks. Põhjanaanabritele ja Balti riikidesse müüdi vastavalt 35% ja 26% välisurule

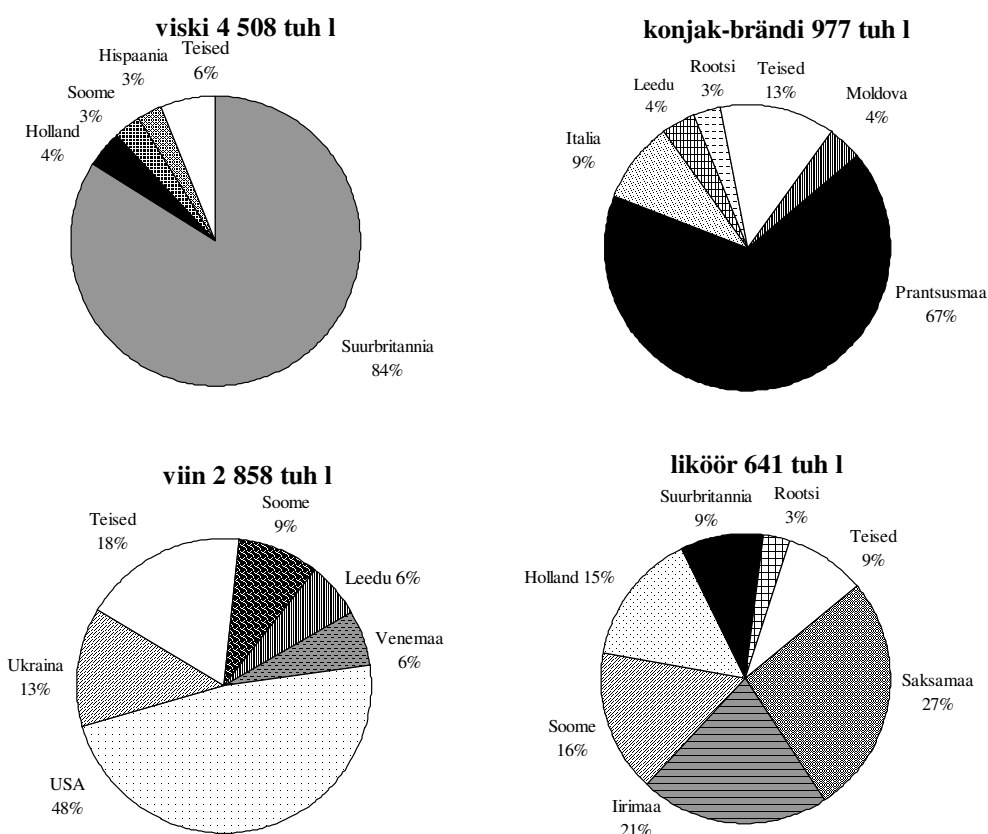
müüdnud õllekogusest. Lätti ja Leetu eksporditi 30% väljamüüdnud kääritatud jookidest ja Soome veetud kogused moodustasid 24% toote koguekspordist. 2013. aastal oli Venemaa endiselt tähtsaimaks sihtriigiks transiitvedude osas, kuhu viidi 87% viski ja 46% konjaki mahulisest ekspordist.

SA andmetel oli alkohoolsete jookide **import rahalises väärtuses** 2013. aastal 285 mln eurot, millest 60% moodustasid kanged alkohoolsed joogid ja 21% viinamarjaveinid. Teiste jookide impordikäibed olid väiksemad. Andmete analüüs näitab, et suurema osa impordi käibest andis Eestit läbiv transiit.

Kangete alkohoolsete jookide koguseline import vähenes aastaga 15% ning ulatus 10,5 mln liitriini (100%-lises alkoholis). Analüüsitaval aastal püsis viski kangete alkohoolsete jookide mahulises impordis esikohal, seda veeti 2013. aastal sisse 4,5 mln liitrit (100%-lise alkoholina; osakaal 43%). Põhiliseks viski päritoluriigiks oli Suurbritannia, sealt ostetud kogused moodustasid 84% toote koguimpordist. Viin oli kangete alkohoolsete jookide impordi-

Joonis 1.1

Kangete alkohoolsete jookide põhiimpordi struktuur riigiti
2013. aastal (% impordikogusest)

Allikas: Statistikaamet

struktuuris teisel kohal ning hõlmas 27% kogu tootegrupi sisseveetud kogustest. Ligi pool imporditud viinast (48%) pärines USA-st. USA-s toodetud viina veeti sisse 1,4 mln liitrit (100%-lise alkoholina), seda oli 57% vähem kui aasta tagasi. Sellise languse põhjuseks on tootjate üleminek kohalikule toorainele (piiritusele).

Konjaki-brändi kogused suurenesid 19% ja need moodustasid kangete jookide impordist 9%. Teistest jookidest kasvas likööri ja muude kangete jookide sisseost, vastavalt 7% ja 4% ning need tooted hõlmasid vastavalt 6% ja 8% kangete alkoholsete jookide impordist. Rummi kogused vähenesid aastaga 15% võrra ning nende osatähtsus impordis oli 5%. Džinni import moodustas 2% sisseostetud kangetest alkoholsetest jookidest ning oli 7% väiksem kui aasta tagasi.

Õlle impordikäive vähenes 2013. aastal 7% 2012. aastaga võrreldes. Languse põhjuseks olid sama palju vähenenud sisseveetud kogused. 2013. aastal osteti enim õlut sisse Soomest (29% õlle koguimpordist) ning kogused olid 1,3% suuremad kui 2012. aastal. Teisel kohal importijate pingereas oli Läti, sealt sisseostetud õlle kogused vähenesid aastaga kolmandiku võrra ning hõlmasid 26% õlle mahulisest impordist (2012. a 36%).

2013. aastal imporditi Eestisse kokku 33,9 mln liitrit **lahjasid alkoholseid jooke**, mille rahaline käive oli 26,6 mln eurot. Siin peab silmas pidama, et kuna Statistikaameti väliskaubanduse andmetes kuuluvad lahjad segatud piiritusjoogid kangete jookide alla, lähtusime nende jookide mahtude hindamisel kangete alkoholsete jookide (muu alkohol) eest laekunud aktsiisidest ja ka maaletoojate eksperthinnangutest. Vaatluse all oleval perioodil imporditi lahjasid segatud piiritusjooke Eestisse 14,4 mln liitrit ning suurem osa nendest toodetest (59%) pärines Soomest. Kääritatud lahjade alkoholsete jookide import Eestisse oli 2013. aastal 19,5 mln liitrit, millest 51% moodustas siider. Antud jookide sisseveetud koguste aastane kasv oli väike, vaid 1,1%. Kääritatud jookide rahaline import ulatus 16,3 mln euronit ja see oli 8% suurem kui 2012. aastal. Tähtsamaks importriigiks oli Soome, kust pärinev toodang kattis 55% antud joogi sisseveest. Teisel positsioonil püsis Läti, kust sisseveetud kogused hõlmasid 17% kääritatud jookide koguimpordist. Soome kogused kasvasid 39%, seevastu Lätist imporditud kogused vähenesid aastaga rohkem kui poole võrra (51%). Leedu oli importijate pingereas kolmandal kohal, ka sealt sisseostetud kogused vähenesid 5%, moodustades 9% kääritatud jookide impordimahust.

2013. aastal **imporditi piiritust** Eestisse 3,6 mln liitrit 2,8 mln euro eest. Piirituse mahuline import suurenes 15,3% ja impordikäive oli 5,7% suurem kui aasta tagasi. Piiritust osteti sisse põhiliselt kahest riigist (Lätist 51%, Soomest 31%). Lisaks nendele riikidele pärines 8% imporditud piirituse mahust Valgevenest ja võrdselt 5% Slovakiast ning Leedust.

2013 aastal kasvas **viinamarjaveinide mahuline import** Eestisse 5% võrreldes eelnenud aastaga. Analüüsitaval perioodil toodi Eestisse viinamarjaveine kokku 23,3 mln liitrit, sellest viidi reekspordina välja omakorda 3,8 mln liitrit (2012. a 4,3 mln l) Viinamarjaveinide rahaline import kasvas mullusega võrreldes 6,8%, selle põhjuseks olid suuremad kogused. 2013. aastal toodi viinamarjaveine sisse kõige rohkem Hispaaniast, kust imporditud kogused

kasvasid 11,5% võrreldes 2012. aastaga ning moodustasid 21% veini koguimpordist. Itaaliast sisse veetud mahud suurenesid 13,3% ning hõlmasid 14% veinide impordist. Kahest riigist - Tšiilist ja Prantsusmaalt pärinevad veinid moodustasid võrdselt 10% joogi koguimpordist, sealjuures Tšiilis toodetud veinide kogused peaaegu ei muutunud ja Prantsusmaa kogused vähenesid 2,5% 2012. aastaga võrreldes. Ülejäänud riikide osakaalud jäid alla 6%.

1.3. Müük siseturul

Bilansimeetodil arvatud alkohoolsete jookide **müük siseturul** suurenes 2013. aastal (2012. aastaga võrreldes) peaaegu kõikide alkohoolsete jookide osas, erandiks oli õlu, mille müük püsis eelneva aasta tasemel. Kangeid alkohoolseid jooke müüdi Eestis 20,3 mln liitrit ehk 15,4 liitrit ühe elaniku kohta (joogile märgitud kangusega). Need kogused olid 1,9% suuremad kui eelneval aastal (tabel 1.5). Viina kogumüük ei ole aastaga muutunud ning oli 12,4 mln liitrit ehk 9,4 liitrit ühe elaniku kohta. Siinkohal peab arvestama, et 2013. aasta kangete alkohoolsete jookide siseturu müügikogusest on maha arvestatud aktsiisitõusu eel toodetud ning 2014. aastal müüdavad kogused ja ka kangete jookide tavapärased laovarud. Analoogselt eelmise aastaga müüdi õlut Eestis 2013. aastal kokku 131 mln liitrit ehk 99 liitrit ühe elaniku kohta ning aastane kasv oli vaid 0,5%.

Tabel 1.5

Alkohoolsete jookide müük Eestis**
(sh kõik turistide ostud)

	2009	2010	2011	2012**	2013	2013/2012, +/- %
Kogumaht (mln liitrit)						
Kanged alkohoolsed joogid	18,5	16,8	19,4	19,9	20,3	1,9
Õlu	115,2	125,4	127,1	130,7	130,8	0,1
Lahjad alkohoolsed joogid	33,0	33,7	40,5	41,9	47,1	12,4
Viinamarjaveinid ja vermut	13,1	15,3	17,1	18,6	20,0	8,6
Elaniku kohta (liitrit)						
Kanged alkohoolsed joogid	13,7	12,5	14,9	15,0	15,4	2,7
Õlu	86,0	93,6	97,6	98,6	99,1	0,5
Lahjad alkohoolsed joogid	24,6	25,1	31,1	31,6	35,7	13,0
Viinamarjaveinid	9,8	11,4	13,1	13,9	15,2	9,0

* arvatud bilansimeetodil (müük = tootmine + import - eksport), tootel märgitud kangusega

** andmed korregeeritud

Allikas: EKI

Lahjade alkoholsete jookide müük suurenes oluliselt kiiremini kui kangete alkoholsete jookide ja õlle müük. Antud tootegrupi müügikasv toimus veini ja õlle baasil kääritatud longdrinkide arvel, samal ajal müüdi siidreid kohalikule turule 5% vähem kui 2012. aastal. Lahjade alkoholsete jookide kogumüük oli 47,1 mln liitrit ning ühe elaniku kohta tegi see 35,7 liitrit, siia kuuluvad ka marginaalsetes kogustes puuvilja- ja marjaveinid. 2013. aastal suurenes viinamarjaveini ja vermuti müük Eesti turule. Väljamüüdud kogused kasvasid 2012. aastaga võrreldes 9% ning need moodustasid 15,2 liitrit ühe elaniku kohta.

1.4. Jaehinnad

2013. aastal liikusid enamike alkoholsete jookide jaehinnad tõusutrendil. Kangete alkoholsete jookide hinnatõus oli kiirem kui alkoholsete jookide tarbijahinnaindeksi muutus (THI 4,5). 2013. aastal tõusis **viina** hind Eestis tervikuna kiiremini kui teiste kangete jookide hinnad (6,5%). **Liköörid** ja **džinnid** kallinesid samal ajal ligi 5%.

Õlu oli ainsaks alkoholseks joogiks, mille hind püsis eelmise aasta tasemel, samaks jäid nii lahja- kui kange õlle hinnad. Kodumaise **siidri** keskmised hinnad ei muutunud, samas Tallinnas olid hinnad ligi 2% kõrgemad kui aasta tagasi.

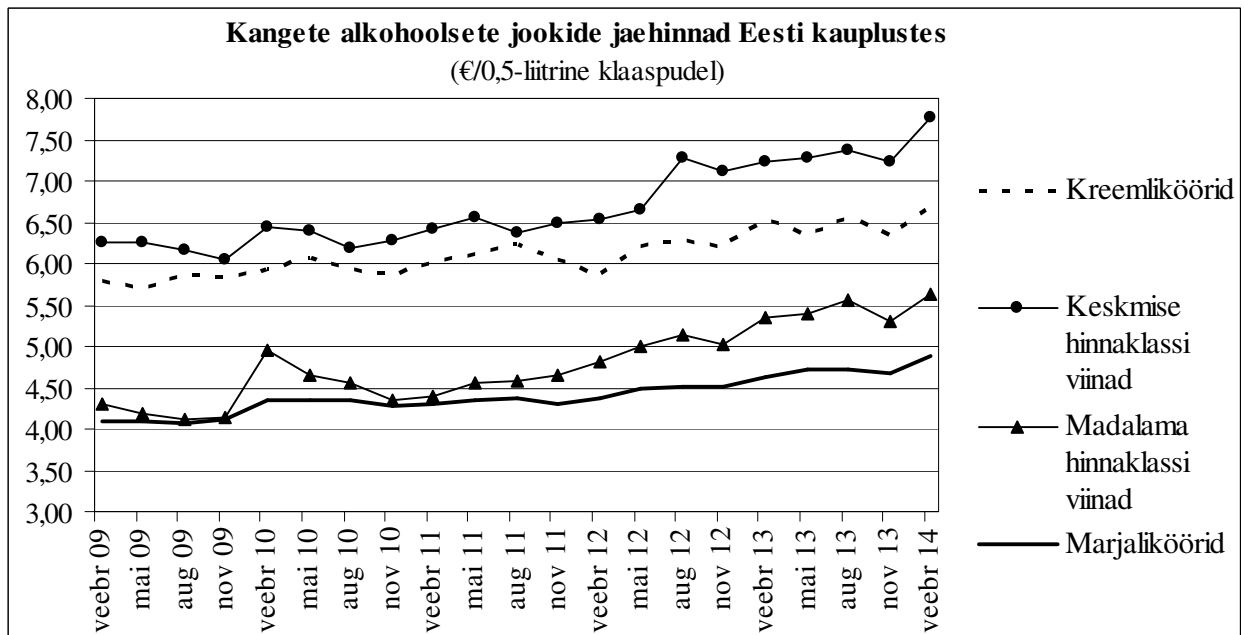
Tabel 1.6

Eesti kangete alkoholsete jookide keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind eurodes koos käibemaksuga)

	2009	2010	2011	2012	2013	Muutus 2013/2012, %
Eestis keskmiselt						
Viinad (maitsestatamata)	4.95	5.40	5.45	5.96	6.35	6,5
Liköörid	5.47	5.84	5.96	6.27	6.59	5,1
Džinnid	6.08	6.54	6.71	7.08	7.41	4,7
Tallinnas keskmiselt						
Viinad maitsestatamata)	4.96	5.39	5.53	6.00	6.36	6,0
Liköörid	5.47	5.95	6.05	6.38	6.56	2,8
Džinnid	6.06	6.58	6.79	7.05	7.39	4,8

Allikas: EKI

Joonis 1.2

Allikas: EKI

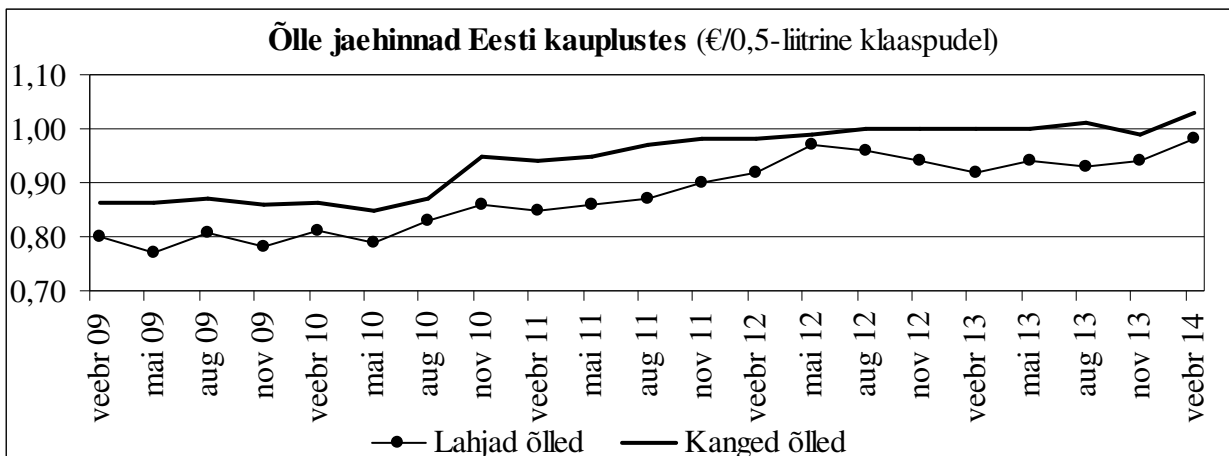
Tabel 1.7

Eesti õlle keskmised jaehinnad kauplustes
(0.5-liitrise klaaspudeli hind eurodes koos pandipakendi maksumuse ja käibemaksuga)

	2009	2010	2011	2012	2013	Muutus 2013/2012, %
Eestis keskmiselt	0.82	0.85	0.91	0.97	0.97	0,0
Lahja õlu <6%	0.79	0.82	0.87	0.95	0.93	-1,0
Kange õlu >6%	0.86	0.88	0.96	0.99	1.00	1,0
Tallinnas keskmiselt	0.84	0.85	0.92	0.97	0.97	0,0
Lahja õlu <6%	0.81	0.81	0.87	0.95	0.95	0,0
Kange õlu >6%	0.88	0.91	0.97	0.99	1.01	2,0

Allikas: EKI

Joonis 1.3

Allikas: EKI

Tabel 1.8

Siidri ja marjaveinide keskmised jaehinnad kauplustes (eurodes koos käibemaksuga)

	2009	2010	2011	2012	2013	Muutus 2013/2012,%
Siider*						
Eestis keskmiselt	2.36	2.42	2.70	2.81	2.82	0,4
Tallinnas keskmiselt	2.37	2.41	2.76	2.79	2.84	1,8
Marjaveinid**						
Eestis keskmiselt	2.64	2.87	2.86	3.04	3.35	10,2
Tallinnas keskmiselt	2.61	2.91	2.88	3.08	3.33	8,1

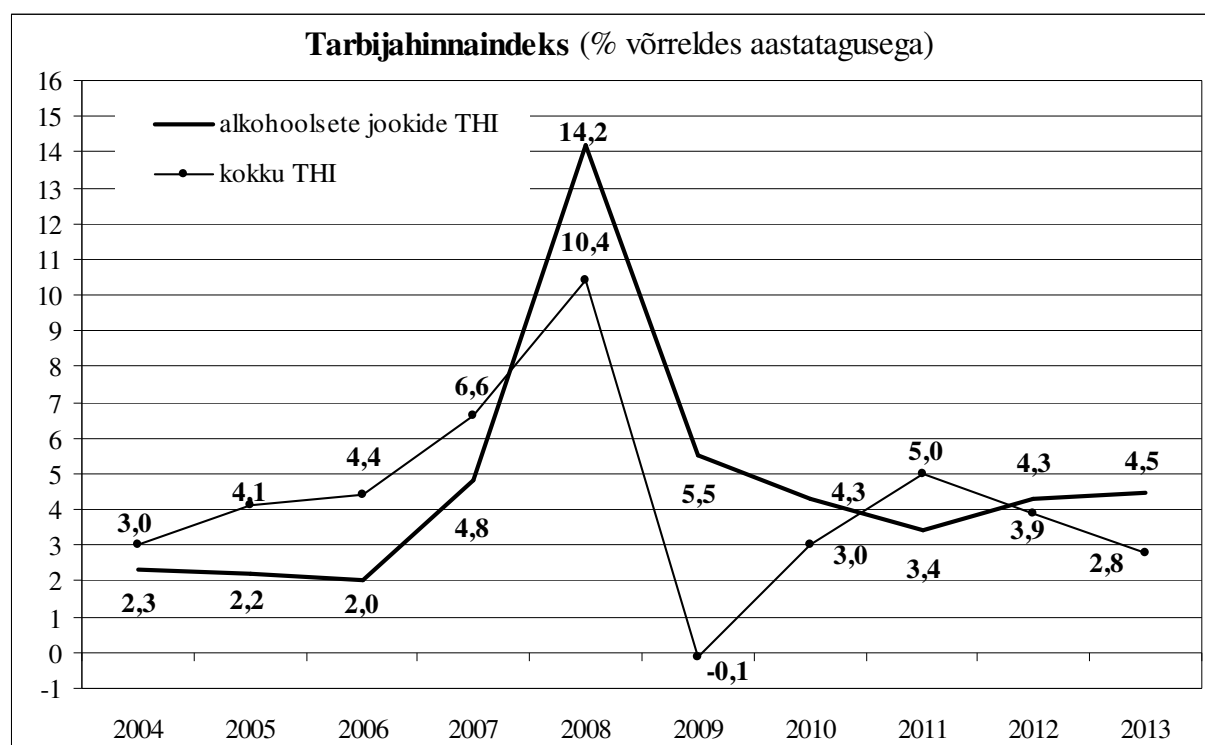
* 1.5-liitrise plastpudeli hind eurodes koos pandipakendi maksumuse ja käibemaksuga

** 0.5-liitrise klaaspudeli hind eurodes koos käibemaksuga

Allikas: EKI

2013. aastal oli alkoholsete jookide tarbijahinnaindeks kõrgem kui aasta tagasi. Alkoholsete jookide hinnad tõusid 2013. aastal 4,5% (2012. aastal 4,3%). Samal ajal oli 2013. aasta üldine THI madalam kui 2012. aastal, vastavalt 2,8% ja 3,9% .

Joonis 1.4

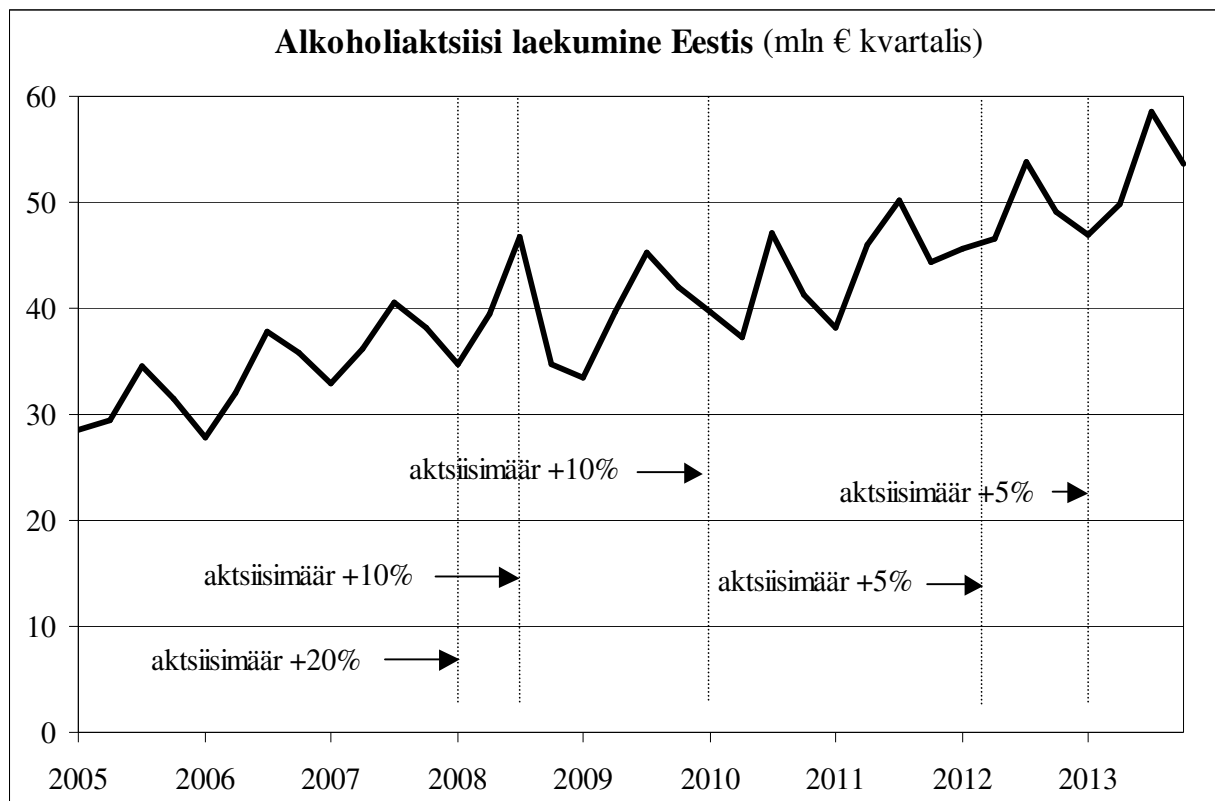

Allikas: Statistikaamet

1.5. Alkoholiaktsiis

Alkoholiaktsiisi laekus Eestis 2013. aastal 209 mln eurot, seda oli 13,7 mln eurot, ehk 7% rohkem kui aasta tagasi. 2013. aastaks planeeritud alkoholi aktsiisi eelarve täitus 100%.

Joonis 1.5

Allikas: Rahandusministeerium

2. TARBIMINE

2013. aastal suurenes Eestis veinide ning lahjade alkoholsete jookide tarbimine (viimane toimus longdrinkide arvel). Samal ajal kangete alkoholsete jookide tarbimine vähenes, kusjuures viina tarbimine oli 11% väiksem kui 2012. aastal.

Tabel 2.1. Eesti elanike legaalsete alkoholsete jookide * tarbimine
(turistide kaasaostud ja kohapeal tarbimine maha arvestatud)

	2009	2010	2011	2012**	2013	2013/2012, +/- %
Kogumaht (mln liitrit)						
Kanged alkoholised joogid	12,3	10,2	11,7	11,5	10,8	-6,3
Õlu	95,1	100,5	101,5	101,1	96,9	-4,2
Lahjad alkoholised joogid	23,1	21,9	22,2	21,3	23,3	9,5
Viinamarjaveinid ja vermut	9,9	11,7	12,8	13,7	14,5	6,1
Elaniku kohta (liitrit)						
Kanged alkoholised joogid	9,2	7,6	9,0	8,7	8,2	-6,0
Õlu	71,0	75,0	78,0	76,3	73,4	-3,8
Lahjad alkoholised joogid	17,2	16,3	17,1	16,1	17,6	9,9
Viinamarjaveinid	7,4	8,7	9,8	10,3	11,0	6,5

* tootel märgitud kangusega

** andmed korrigeeritud

Allikas: EKI

Absoluutalkoholi arvestatult müüdi 2013. aastal Eestis **14,75** liitrit legaalselt alkoholi ühe elaniku kohta (tabel 2.2). Kui sellest kogustest maha arvutada turistide alkoholi kaasaostud ja nende poolt kohapeal tarbitud hinnangulised kogused, mis vaadeldaval aastal olid absoluutalkoholis kokku 5,5 liitrit ühe elaniku kohta, siis müüdi 2013. aastal Eestis legaalselt 9,3 liitrit absoluutalkoholi ühe elaniku kohta. Lisades sellele juurde ka illegaalse alkoholi tarbimise, mis EKI hinnanguil oli 2013. aastal 0,7 liitrit ühe elaniku kohta absoluutalkoholis, **tarbiti Eestis 2013. aastal 10,0 liitrit absoluutalkoholi ühe elaniku kohta ning ühe täiskasvanud (alates 15-eluaastast) elaniku kohta 11,8 liitrit absoluutalkoholi**. Turistide poolt kaasaostetud ja kohapeal tarbitud alkoholi kogused aastaga suurenesid ning moodustasid 37% Eesti legaalse alkoholi müügikogusest (2012. a 34%). Eesti elanike tarbimisenäitajasse ei ole sisse arvestatud eestimaalaste välismaal tarbitud ning teistest riikidest oma tarbeks toodud alkoholikoguseid.

Tabel 2.2

Alkohoolsete jookide tarbimine Eestis absoluutalkoholis (100%-lises alkoholis)

	2009	2010	2011	2012*	2013	2013/2012, +/-% **
Kogumaht (mln liitrit)						
Legaalne müük	17,08	16,94	18,31	19,00	19,5	2,6
Turistide kaasaostud	3,52	4,03	4,80	5,3	6,03	13,8
Turistide tarbimine Eestis	0,85	0,89	0,97	1,09	1,20	11,9
Illegaalne müük	0,81	0,90	0,99	0,99	0,92	-7,1
Kokku tarbimine	13,52	12,92	13,53	13,60	13,17	-3,2
Elaniku kohta (liitrit)						
Legaalne müük	12,75	12,64	14,06	14,33	14,75	2,9
Turistide kaasaostud	2,63	3,01	3,69	4,00	4,57	14,2
Turistide tarbimine Eestis	0,63	0,66	0,75	0,82	0,91	11,0
Illegaalne müük	0,60	0,67	0,76	0,75	0,70	-6,7
Kokku tarbimine	10,09	9,64	10,38	10,26	9,97	-2,8
kanged alkoh. joogid	4,10	3,54	4,17	3,83	3,60	-6,0
sh viin	3,40	2,55	2,74	2,47	2,20	-10,9
õlu	3,97	3,97	4,13	4,04	3,85	-4,7
viinamarjaveinid	0,90	1,06	1,20	1,26	1,34	6,3
lahjad alkoh. joogid	1,12	1,07	0,88	1,13	1,18	4,4
Kokku ühe täiskasvanud(15+) elaniku kohta	11,86	11,36	12,26	12,14	11,83	-2,6

* andmed korrigeeritud

** muutuse arvutuse aluseks on andmed tuh liitrites

2.1. Illegaalse alkoholi tarbimine

Eestis on alkoholi salakaubandus märkimisväärselt levinud ja see mõjutab negatiivselt nii inimeste tervist kui ka riigi majandust. Lisaks sellele, et salaalkohol võib iseenesest olla tarbija tervisele ohtlikum kui tavaalkohol, mõjutab salaalkoholi levik negatiivselt ka riigi majandust, kuna alkoholi salakaubanduse tõttu jääb riigil saamata osa maksutuludest.

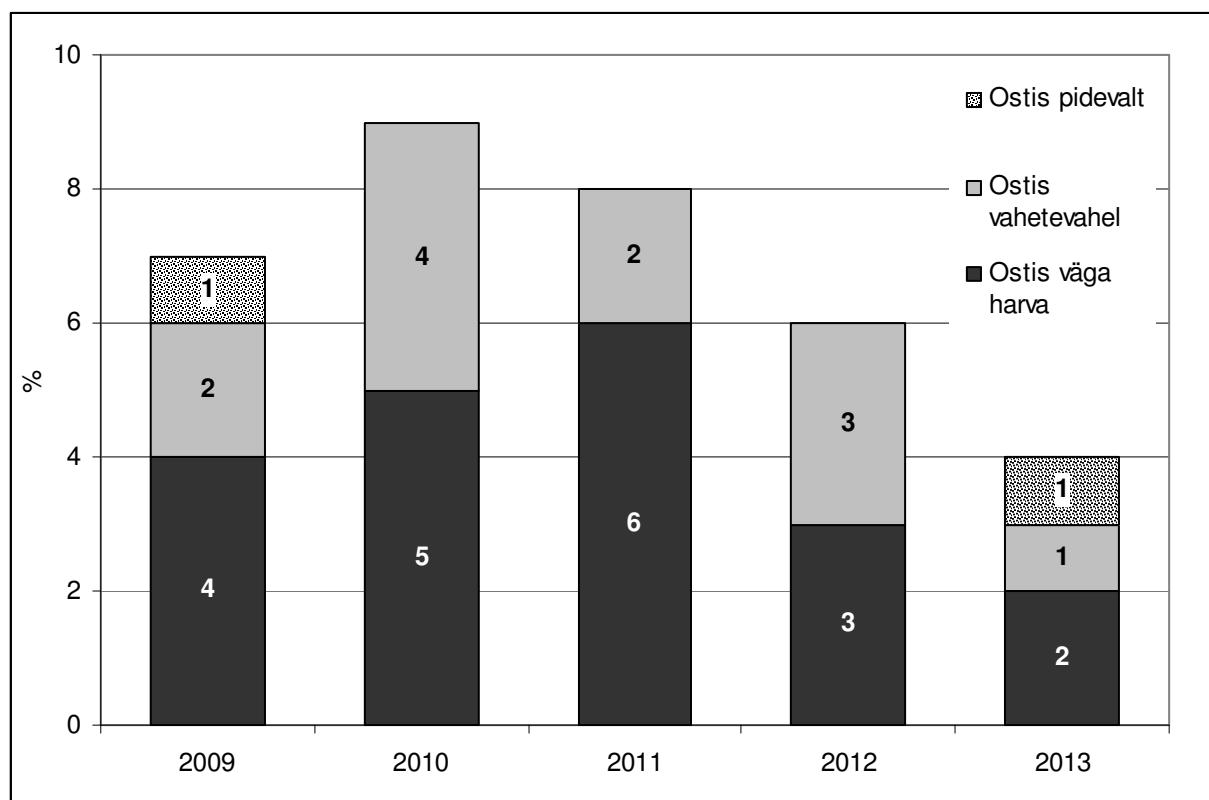
Illegaalse alkoholi turg oli väga ulatuslik veel 1990-ndate aastate lõpus, kui seda tarbis ligi kolmandik alkoholitarbijatest. Hilisematel aastatel on salaalkoholi tarbimine oluliselt langenud. Ehkki illegaalne alkohol ei ole nii hõlpsasti kättesaadav kui legaalne alkohol, on tema eeliseks madalam hind. Odavamast valikuvõimalusest ajendatuna satub seetõttu alati teatud osa alkoholitarbijaid valiku ette, kas soetada madalama hinnaga ebaseaduslikku alkoholi või natuke kallimat legaalsset alkoholi.

Illegaalse alkoholi leviku ja tarbimise uurimiseks viidi 2013. aasta detsembris läbi elanikkonna küsitlus. Kirjalikule küsitlusele vastas kokku 1184 EKI tarbijapaneeli koosseisu kuuluvat Eesti elanikku vanuses 18-74 aastat. Nimetatud küsitluses uuriti elanike hinnanguid alkoholi salaturu kohta üldiselt, aga ka inimeste endi kokkupuuteid ja kogemusi salaalkoholiga. Illegaalse alkoholi all on käesolevas töös silmas peetud sellist alkoholi, mille ostmisel ja tarbimisel oldi teadlik, et seda on müüdnud seadusevastaselt ning toote pealt on jäetud riigimaksud tasumata.

Illegaalse alkoholi turgu ja selle mahtusid on keeruline hinnata, sest tegemist on varjatud majandustegevusega, mille kohta puudub statistika ja aruandlus. Käesolevas töös on tuginetud elanike ekspertarvamustele ja tarbijate endi kogemustele. Samas ei ole nii kogutud informatsioon kaugeltki mitte objektiivne, sest selles segunevad inimeste endi põhimõtted ja suhtumine, ühiskonna hoiakud ja ka meediast tulenev informatsioon. Salaalkoholi tarbimine on ühiskonna poolt valdavalt taunitav ja see võib panna vastajat oma kokkupuuteid salaalkoholiga tegelikkusest positiivsemalt näitama, samas kui kogu elanikkonna suhtes väljendatakse oma arvamust kriitilisemalt. Nii moodustas elanike eksperthinnangute põhjal 2013. aastal illegaalne alkohol Eestis tervikuna 28% kange alkoholi tarbimisest (see oli sama ka 2012. ja 2011. aastal). EKI hinnangul moodustas 2013. aastal illegaalne alkohol Eesti elanike poolt tarbitud viina (legaalse ja illegaalse) kogumahust 20-23%.

Salaalkoholi ostetakse peamiselt madalama hinna tõttu. Küsitlusest selgus, et 2013. aastal pidas illegaalse alkoholi soodsamat hinda võrreldes legaalse alkoholiga väga oluliseks 54% ja mõnevõrra oluliseks 32% salaalkoholi ostjatest. Hinda ei pidanud salaalkoholi ostmisel määravaks vaid 4% ostjatest (10% ei osanud öelda). Võrreldes 2012. aastaga on siiski vähenenud nende tarbijate osakaal, kelle jaoks oli odavus salaalkoholi ostmisel määravaks teguriks (2012. aastal oli hind väga oluline 88% tarbijatele), samas kasvas madalat hinda mõnevõrra oluliseks pidanud tarbijate osakaal (2012. aastal oli hind mõnevõrra oluline 5% tarbijatele).

Illegaalse alkoholi ostmise (% alkoholi tarbijatest)

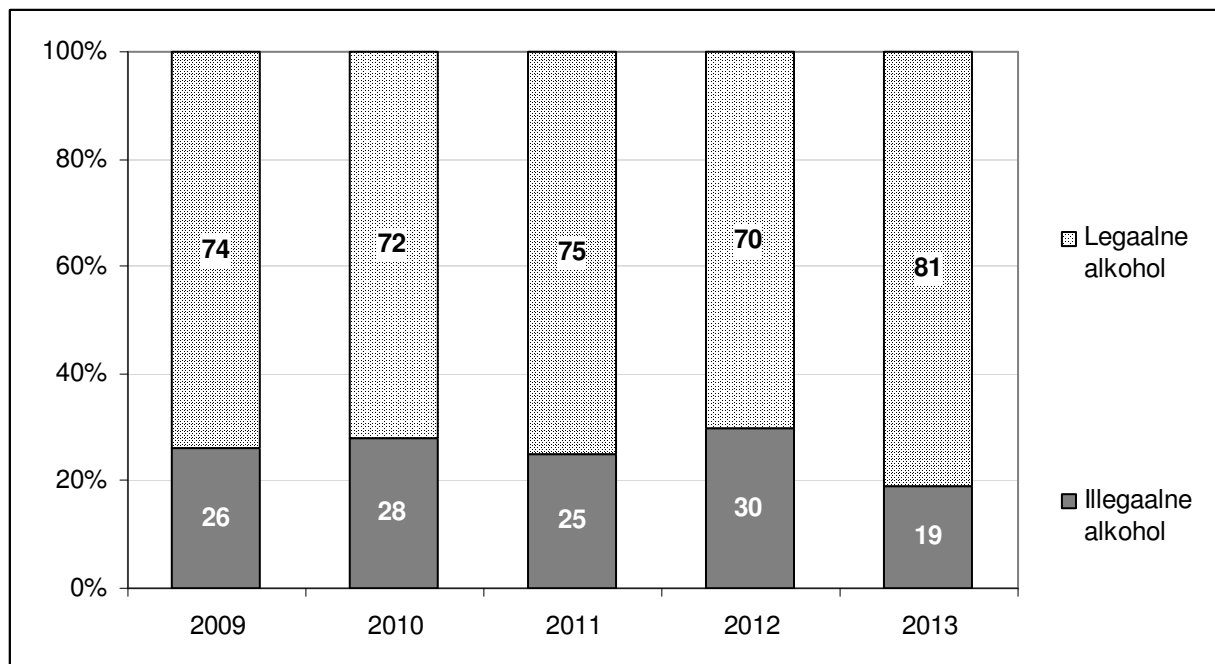
Illegaalse alkoholi ostmisel tugineti veel ka arvamusele, et salaalkoholi müüja on usaldusväärne, kuid seda väidet väga oluliseks pidanud tarbijate osakaal langes aastaga märkimisväärselt (2013. aastal 33% illegaalse alkoholi tarbijatest; 2012. aastal 59%). Samas suurenes 2013. aastal nende illegaalset alkoholi ostnud inimeste osakaal, kelle jaoks ei ole illegaalse alkoholi kvaliteet oluline (2013. arvas nii 43%, 2012. aastal 21% illegaalse alkoholi tarbijatest). Illegaalset alkoholi ostis enda hinnangu järgi 2013. aastal 4% alkoholitarbijatest (2012. aastal 6%). Salaalkoholi olid teistest enam ostnud Kirde-Eesti ja maa-asulate elanikud (vastavalt 6% ja 5% sealsetest alkoholitarbijatest), samuti tarbisid salaalkoholi sagedamini 50-64. aastased ning madalama sissetulekuga (kuni 200 € kuus) elanikud (vastavalt 6% ja 11% vastava grupi alkoholitarbijatest).

Viimase kümne aasta jooksul on küsitlustulemuste põhjal illegaalse alkoholi tarbimine kõige madalam olnud majandsulikult Eestile väga edukal 2007. aastal, kui seda ostis 3% alkoholi tarbijatest. Seejärel kasvas salaalkoholi ostjate osakaal igal aastal kuni 2010. aastani ning on sellest alates langenud. Samas on viimaste aastate langustrendi mõjutanud pigem nende tarbijate vähenemine, kes tarbisid salaalkoholi väga harva. Kuigi 2013. aastal oli illegaalse alkoholi tarbijate osakaal viimaste aastate madalaim, on pisut muutunud tarbimise struktuur - üle pika aja on vastanute hulka tekkinud pidevalt salaalkoholi ostvad tarbijaid.

Tavaliselt ei joo illegaalse alkoholi tarbijad mitte ainult salaalkoholi, vaid see moodustab mingi osa kogu nende alkoholitarbimisest. Küsitlusest selgus, et 2013. aastal oli illegaalse alkoholi tarbijate hinnangul nende salaalkoholi tarbimise osakaal kange alkoholi tarbimisest keskmiselt 19%. Võrreldes eelneva aastaga, kui salaalkohol moodustas pea-aegu kolmandiku kange alkoholi tarbimisest, vähenes see 2013. aastal järsult (-11%-punkti, vt joonis 2.2).

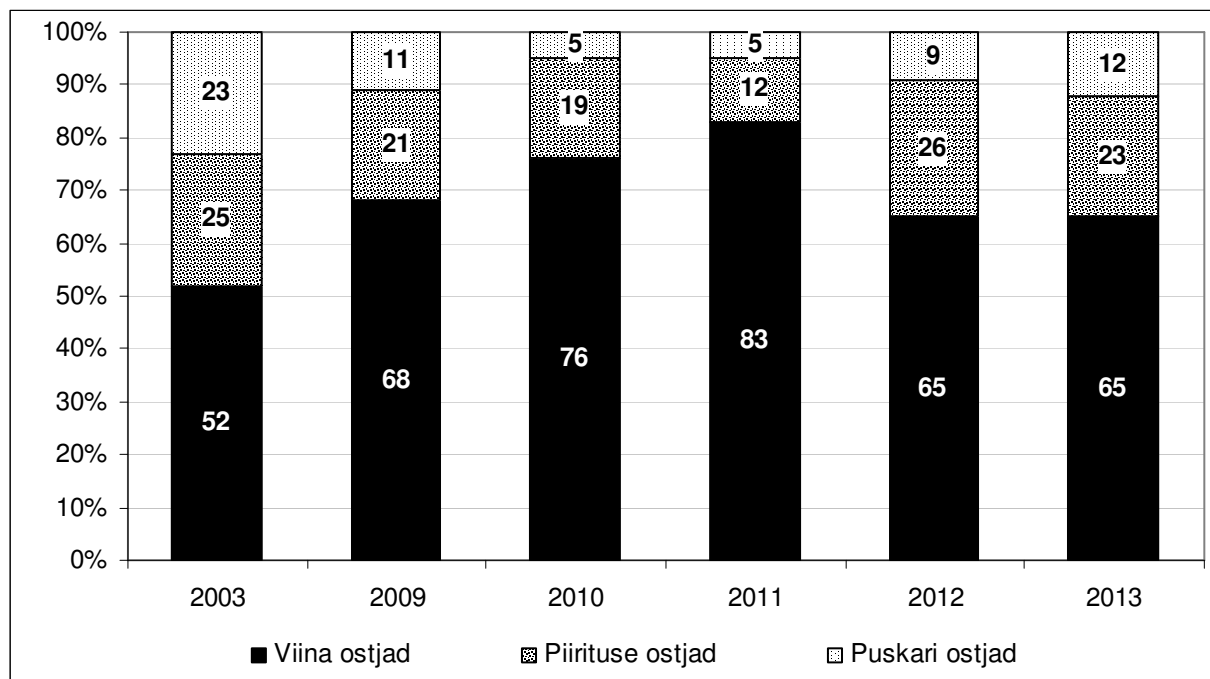
Joonis 2.2

Illegaalse alkoholi tarbimise osakaal kangete alkoholsete jookide kogutarbimises (illegaalse alkoholi tarbijate hinnangute keskmine)

Läbi aastate on illegaalse alkoholi hulgas suurima tarbijate osakaaluga olnud viin, mida on kahel viimasel aastal eelistanud 65% kõigist illegaalse alkoholi ostjatest. Levikult järgmised on salapiiritus ja puskar, vastavalt 23% ja 12% illegaalse alkoholi tarbijatest (vt joonis 2.3). Varasematel aastatel on salaviina tarbijate osakaal olnud suurem, näiteks 2011. aastal ulatus see 83%-ni, kuid 2012. aastal toimus salaviina tarbimise osas märgatav langus, samas kui salapiirituse ning ka puskari eelistajate osakaal kasvas. Vaadates aga kaugemale ajalukku on näha, et tarbimise struktuur olnud ka hoopis erinev. Nii oli näiteks 2003. aastal salaviina ostjaid ainult natuke enam kui pool (52%) kõigist illegaalse alkoholi ostjatest ning puskariostjad moodustasid ligikaudu veerandi (23%) tarbijatest.

Illegaalse alkoholi ostjaskonna struktuur (% illegaalse alkoholi ostjatest)

Kauba ostmisel on tarbija jaoks alati tähtis hind. Samas võib ostja seista valiku ees, kas soetada ainult hinnast lähtuvalt odavam kuid kahtlast päritolu toode või maksta pisut enam leegaalse kauba eest. EKI tehtud uuringu põhjal eelistas 2013. aastal 18% tarbijatest osta tooteid või teenuseid, lähtudes ainult soodsamast hinnast isegi siis, kui tegemist on illegaalse kaubaga¹. Hinnaelise mõju on seda suurem, mida suuremad on hinnakäärid. Selle väljaselgitamiseks, analüüsitakse järgnevalt hinnaerinevusi leegaalse ja illegaalse alkoholi vahel.

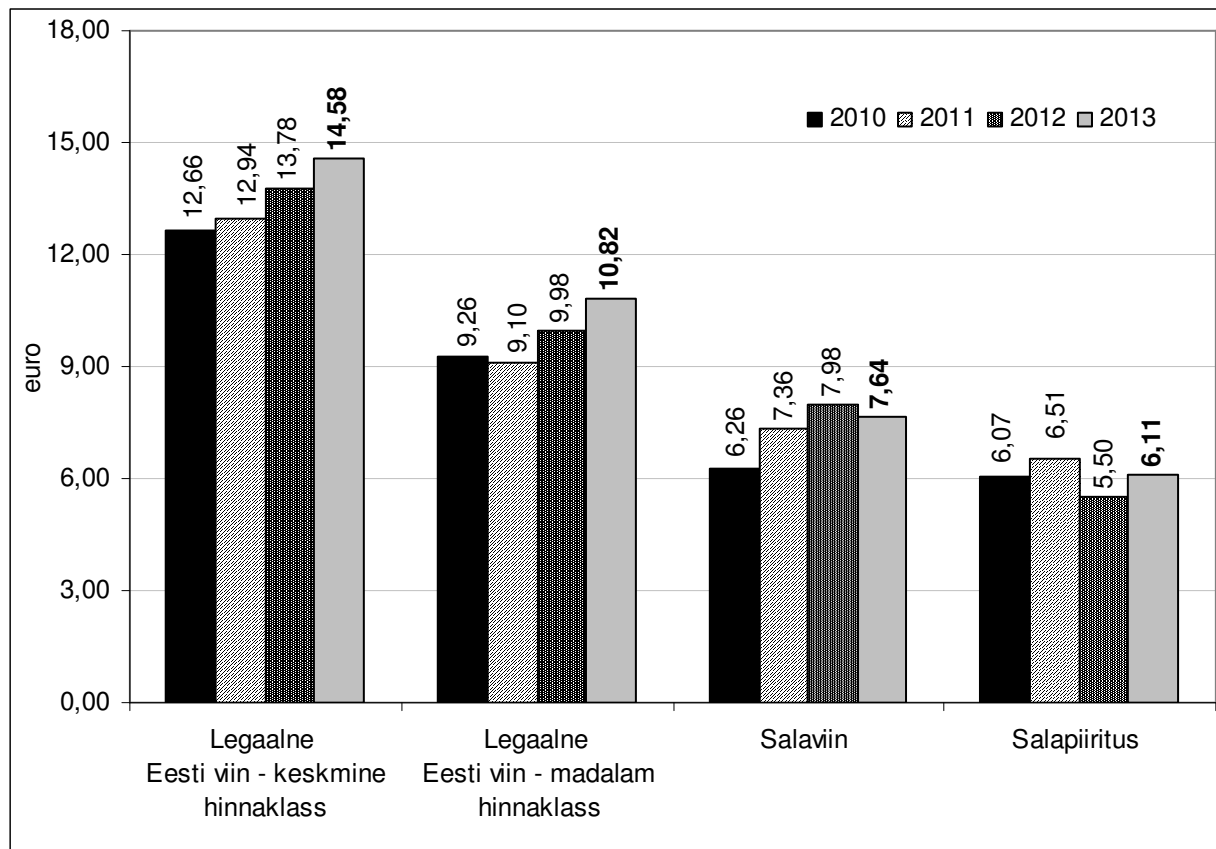
Riik reguleerib alkoholi kättesaadavust aktsiisimaksuga. Lisaks aktsiisile sisaldab leegaalse alkoholi hind ka käibemaksu. Salaalkoholi müüjad aga neid makse ei maksa ning saavad seetõttu oma kaupa müüa leegaalsest alkoholist madalama hinnaga. Alkoholi aktsiisimäärasid on riik tõstnud regulaarselt iga aasta alguses ja teeb seda ka edaspidi². Viimase viie aasta jooksul (2008-2014) on näiteks kange alkoholi aktsiis kasvanud ligikaudu 30% ja 2009. aastal suurenes ka käibemaks 11%. Need maksutõusud on tõstnud märgatavalt alkoholi hindu, näiteks leegaalse viina keskmine jaehind kasvas aastatel 2008-2013 34%.

Joonisel 2.4 esitletud leegaalse alkoholi hinnad kajastavad aasta keskmist hinda, illegaalse alkoholi hinnad näitavad detsembris tarbijatelt küsitletud seisu.

¹ Varimajandus Eestis 2013 (elanike hinnangute alusel). EKI 2014

² Rahandusministeerium on algatanud seaduseelnõu, mille järgi suureneks alkoholiaktsiis varasemast veelgi kiiremas tempos: 2015. aastal on aktsiisitõusuks planeeritud 15%, järgnevatel aastatel 10%.

Alkoholsete jookide keskmised hinnad (eurot liitri eest)

Aktsiisitõusude tõttu on leegaalse viina hind kasvanud igal aastal. Vaid 2011. aastal, kui alkoholiaktsiisi ei tõstetud, madalama hinnaklassi viina hind langes. 2013. aastal suurenes madalama hinnaklassi viina keskmine hind 8,4%, keskmise hinnaklassi viina hind 5,8%. Illegaalsest alkoholist kallines 2013. aastal salapiiritus, mille hind suurenedes 11%. Samas muutus salaviin küsitluse järgi 4,3% odavamaks. Sellest tulenevalt kasvasid ka hinnavahed leegaalse ja illegaalse alkoholi vahel. Kui 2012. aastal moodustas näiteks salaviina hind odavama leegaalse viina hinnast 80%, siis 2013. aastal ainult 71% st. salaviin oli leegaalsest

2.2. Turistide alkoholi kaasaostud ja tarbimine Eestis

Eesti alkoholiturgu on alati mõjutanud välisturistid. Arvukad väliskülajad ostavad kauplustest ja laevadelt kaasa suurtes kogustes alkoholi. Välisturistidest ostavad alkoholi kõige suuremas mahus kaasa soomlased. Soome Kaupmeeste Liidu andmetel ostis 2013. aastal alkoholi kaasa 81% Eestis käinud Soome turistidest³. Suurtes kogustes ostetakse alkoholi kaasa kauplustest ja laevadest. Ulatuslik alkoholi väljavedu on tingitud suurest hinnaerinevusest Soome ja Eesti vahel, mida soodustab ka tihe transpordiühendus. Tulemusena on välja kujunenud nn "alkoholiturism", kus peamiseks reisi eesmärgiks on soodsa hinnaga alkoholi hankimine. Nõudluse paremaks rahuldamiseks töötab Tallinna sadama lähinaabruses arvukalt alkoholikauplusi, mis on spetsialiseerunud just selliste küllastajate teenindamisele. Lisaks veedavad paljud välisriikidest saabunud inimesed vaba aega meelelahutuse- ja toitlustusasutustes, kus tarbivad samuti alkoholiseid jooke.

Tabel 2.3

Eestit külastanud välisriikide kodanike arv (tuhat inimest)

	2010	2011	2012	2013	Muutus 2013/2012, +,- %
Piiri ületanud väliskülajaid kokku	4670	5278	5306	6057	14,2
Soomest	2183	2228	2162	2481	14,8
Venemaalt	509	597	781	1053	34,8
Lätist	432	479	456	510	11,8
Rootsist	299	315	251	269	7,2
Leedust	114	136	130	149	14,6
Muu riik	1133	1526	1524	1595	4,7
Majutatud väliskülajate arv kokku	1564	1808	1874	1940	3,5
sh Soomest	833	841	829	895	8,0
Venemaalt	142	203	266	305	14,7
Lätist	73	85	101	105	4,0
Saksamaalt	85	104	111	102	-8,1
Rootsist	81	86	78	74	-5,1
Leedust	34	47	47	52	10,6
Suurbritanniast	36	70	54	43	-20,4
Norrast	40	52	49	37	-24,5
Itaaliast	23	34	31	27	-12,9
USA-st	21	24	30	27	-10,0
Poolast	20	27	26	26	0,0
Prantsusmaalt	19	22	24	23	-4,2

Allikas: SA, Eesti Pank, OÜ Positium LBS

³ Suomalaiset kuluttajina Virossa. Kaupan Liitto, 2014

Eestit külastanud välisriikide kodanike arv kasvas 2013. aastal oluliselt rohkem kui eelnenud aastal (2013. aastal +14,2%; 2012. aastal +0,5%; vt tabel 2.3). Tabelis on väliskülastajate arvu näidatud nii piiri ületanud turistide kui ka majutatud turistide lõikes. Piiri ületanud väliskülastajate statistikas on kasutatud Eesti Panga poolt avaldatud andmeid, mis põhinevad mobiilpositsioneerimisest saadud infole. Selle põhjal külastas 2013. aastal Eestit kokku ligikaudu 6,06 miljonit väliskülastajat, kõige enam Soomest ja Venemaalt. Eesti Statistikaameti andmetel majutati Eestis 2013. aastal kokku 1,94 mln väliskülastajat, ehk 3,5% enam kui aasta varem. Majutatud väliskülastajate arv on vaatlusalustest riikidest kõige enam suurenenud Venemaalt, Leedust ja Soomest.

Turistide alkoholitarbimise moodustavad toitlustusasutustes tarbitud ning kauplustest ja laevadest kaasa ostetud alkohol. Turistide poolt kaasaostetud alkoholi hindamisel on kasutatud laevandusettevõtete ning suuremate alkoholitootjate ja maaletoojate andmeid ning ekspertarvamusi. Turistide poolt kauplustest ja laevadest ostetud alkoholsete jookide kogused on toodud tabelis 2.4.

Tabel 2.4

Turistide poolt kauplustest ja laevadelt kaasaostetud alkoholsete jookide kogused
(miljon liitrit)

	2010	2011	2012	2013	'13/'12 +/- %
Õlu	16,9	17,5	20,6	24,3	18,0
Kange alkohol	5,8	6,7	7,2	8,1	12,5
sellest viin	3,8	4,4	4,8	5,4	12,5
konjak, viski jt	0,48	0,63	0,70	0,78	11,4
liköörid	1,2	1,4	1,5	1,5	0,0
Vein	3,4	4,0	4,5	5,2	15,6
Lahjad alkoholised joogid	9,5	15,9	17,8	20,6	15,7
Kokku 100%-lises alkoholis	4,03	4,80	5,30	6,03	13,8

Välituristid ostsid 2013. aastal Eestist kaasa absoluutalkoholiks ümber arvestatuna ligikaudu 6 miljonit liitrit alkoholsete jooke (sh kauplustest 4 miljonit liitrit ja laevadelt 2 miljonit liitrit). Kokku kasvas alkoholimüük välituristidele 13,8% absoluutalkoholis arvestatuna (sh kauplustest +15,5% ja laevadelt +10,2%).

Kõige enam on kasvanud turistide poolt õlle ostmine (+18%). Turistide ostumaht laevadelt moodustas absoluutalkoholina poole kaupluse ostudest ja laevade osakaal aastaga veidi kahanes. Laeva müügist moodustasid ülejäänud alkoholsetest jookidest pisut suurema osa

õlu, konjak ja viski (ligi 40% kõigist turistide alkoholiostudest), kauplustest osteti suhteliselt enam kaasa likööre (75% kõigist likööriostudest) ning lahjasid alkohoolseid jooke (73% kõigist lahjade alkoholsete jookide ostudest).

Eesti elanike alkoholitarbimise leidmiseks võetakse kogutarbimisest maha turistide tarbitud osa. Välis turistide poolt kaasaostetud alkohol vähendas 2013. aastal siseturu mahtu 6,03 miljoni liitri võrra 100% alkoholina, mis tegi ühe Eesti elaniku kohta 4,6 liitrit (tabel 2.5).

Tabel 2.5

Turistide kaasaostetud alkoholikogused aastas 100%-lises alkoholis 2008-2013
(kauplustest ja laevadelt kokku)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kokku mln liitrit	3,09	3,52	4,03	4,80	5,30	6,03
Liitrit 1 Eesti elaniku kohta	2,31	2,63	3,01	3,69	4,00	4,57

Välis turistide alkoholitarbimise kohta toitlustusettevõtetes EKI eraldi uuringut ei teinud. Hinnangulise turistide tarbimise leidmiseks kasutati 2007. aastal välis turistide hulgas tehtud küsitlust⁴, mille tulemusi on korrigeeritud järgnevate aastate turistide arvu, külastajate struktuuri ja nende tarbimiste muutustega ning alkoholiettevõtete poolt toitlustussektorile tarnitud jookide müügikogustega. Tulemused on toodud tabelis 2.6

Tabel 2.6

Välis turistide poolt Eesti toitlustusettevõtetes tarbitud alkohoolsete jookide kogused
2008.-2013. aastal

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kokku mln liitrit	0,81	0,85	0,89	0,97	1,09	1,20
Liitrit 1 Eesti elaniku kohta	0,60	0,63	0,67	0,74	0,82	0,91

Kokku arvati Eestis müüdud alkoholikogustest 2013. aastal maha 7,23 miljonit liitrit absoluutalkoholina ehk 5,48 liitrit ühe Eesti elaniku kohta (tabel 2.7). Välis turistide kaasaostud ja tarbimine Eestis kokku moodustasid seega 37% Eestis müüdavast legaalsest alkoholist (100% alkoholis).

⁴ Eesti toidu kuvand turistide seas (välis turistide küsitlus), Tallinn 2007. Eesti Konjunktuuriinstituut. Intervjueeriti kokku 1001 väliskülastajat Tallinnas ja suuremates turismipiirkondades

Tabel 2.7

Turistide poolt kauplustest ja laevadelt kaasa ostetud ja toitlustusettevõtetes tarbitud
alkoholikogused kokku

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kokku mln liitrit	3,91	4,37	4,92	5,77	6,39	7,23
Liitrit 1 Eesti elaniku kohta	2,92	3,26	3,67	4,43	4,82	5,48

KOKKUVÕTE

Eesti elanikud tarbisid 2013. aastal alkohoolseid jooke keskmiselt 10,0 liitrit elaniku kohta, ehk 11,8 liitrit ühe täiskasvanud elaniku kohta absoluutalkoholiks arvestatuna (turistide kaasaostud ja turistide Eestis tarbimine on maha arvatud). Tarbimiskogused olid 2,6% väiksemad kui 2012. aastal. Silmas tuleb pidada aga seda, et vastavalt 2012. aastal toimunud rahvaloenduse tulemustega on 2012. aasta rahvaarvu korrigeeritud. 2013. aastal suurenes viinamarjaveinide ja lahjade alkohoolsete jookide (longdrinkide) tarbimine. Kangeid alkohoolseid jooke ja õlut tarbiti vähem kui aasta tagasi.

EKI andmetel vähenes 2013. aastal (2012. aastaga võrreldes) kangete alkohoolsete jookide toodangu maht, õlle tootmine püsis eelneva aasta tasemel, lahjade alkohoolsete jookide ning puuvilja- ja marjaveinide tootmine aga suurenes.

Alkohoolsete jookide väliskaubanduse bilanss püsis negatiivne. Alkohoolseid jooke eksporditi 212 mln euro eest ning imporditi 285 mln euro eest. Vähenesid peaaegu kõikide alkohoolsete jookide ekspordikogused, seda nii Eesti tootjate poolt väljamüüdüud mahtude, kui ka läbi Eesti toimunud alkohoolsete jookide transiitvedude arvelt. Vermut oli ainsaks tooteks, mille müük väliturule (transiitvedu) suurenes, kuid nende kogused olid väikesed

Alkohoolsete jookide tarbijahinnaindeks tõusis 2013. aastal 4,5% eelmise aastaga võrreldes. Kangete alkohoolsete jookide hindadest kõige kiiremini (6%) tõusis viinade keskmine hind, seda nii Eestis tervikuna kui ka Tallinnas. Õlu oli ainsaks joogiks, mille keskmine hind ei ole aastaga muutunud, vaid Tallinnas oli kange õlu 2% kallim kui aasta tagasi. Ka siider kallines põhiliselt Tallinnas (1,8%). Marjaveinid kallinesid üle Eesti 10% ja Tallinnas 8%. Alkoholiaktsiisi laekus Eestis 2013. aastal 209 mln eurot, seda oli ligi 13,7 mln eurot ehk 7% rohkem kui aasta tagasi. 2013. aastaks planeeritud eelarvest laekus alkoholi aktsiisi 100%.

Illegaalse alkoholi tarbimine 2013. aastal Eestis vähenes. Kui 2012. aastal oli salaalkoholi ostnud 6% alkoholitarbijatest, siis 2013. aastal 4%. Peamiselt ostetakse salaalkoholi seetõttu, et see on odavam (88% alkoholi tarbijatest pidas seda väga oluliseks). Illegaalne alkoholi osakaal üldisest alkoholi tarbimisest on aastaga oluliselt vähenenud - see moodustas salaalkoholi ostjate hinnangul keskmiselt 30% nende alkoholitarbimisest. Kõige enam osteti salaalkoholist viina, mida eelistas 65% illegaalse alkoholi ostjatest. Salapiiritust oli ostnud 23% ja puskarit 12% illegaalse alkoholi ostjatest. EKI hinnangul moodustas 2013. aastal illegaalne alkohol Eesti elanike poolt tarbitud viina kogumahust 20-23%.

Eesti alkoholikaubandust mõjutab olulisel määral väliturism. Eesti Panga andmetel külastas 2013. aastal Eestit ligi 6,1 miljonit välituristi. Välituristid ostsid Eestist alkoholi kaasa 6,0 miljonit liitrit absoluutalkoholina, mis on 13,8% enam kui 2012. aastal. Lisaks kauplustest ning laevadest ostetule, tarbisid väliskülalised Eesti toitlustusasutustes alkohoolseid jooke absoluutalkoholina 1,2 miljonit liitrit. Kokku ostsid turistid kaasa ja tarbisid kohapeal alkohoolseid jooke 7,23 miljonit liitrit absoluutalkoholina, mis teeb elaniku kohta 5,48 liitrit. Eestis legaalselt müüdüud alkoholist moodustas välituristide tarbimine 2013. aastal 37%.